

Möjekler adama năme öwretdi?

Category: Haýwanat dünýäsi, Kitapcy

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Möjekler adama năme öwretdi? KURLAR, İNSANA NE ÖĞRETTİ?

“Sanatın kaynağı ne? Nasıl sosyalleştik? Neden durmadan göç ettik, dünyayı nasıl fethedilebilir bir yer haline getirdik? Uzaya gidecek teknolojik birikimi nasıl oluşturduk? Tabii ki köpekler sayesinde! En azından Avustralya Müzesi araştırmacısı Paul Tacon ve biyo-arkeoloji uzmanı Colin Pardoe için bu böyle.

Tacon, ‘İnsanın bugün bildiğimiz anlamda insan halini almasında pek çok faktör rol oynadı. Köpeklerin atası kurtla, insanın atası arasındaki dostluk da bu faktörlerden birisi, hatta en önemlilerinden biri’ diyor.

İnsanın köpeği 14 bin yıl önce evcilleştirdiği sanılıyor. Ama Tacon ve Pardoe’ye göre, insanla köpeğin ilişkisi 14 bin yıldan çok daha eskiye, en az 100-130 bin yıl öncesine dayanıyor ve zaten bu daha çok bir tür birlikte ‘evcilleşme’ dönemi.

Üstelik bu ilişkinin başında insan köpeğe değil, köpek insana birtakım numaralar öğretti:

Sınırları korumak, avlanma disiplini, sürü oluşturma gibi...

İnsanın sahip olduğu çok güçlü ‘sınırlarını koruma’ davranışına maymunlarda rastlanmıyor. Oysa ki aynı sınır belirleme dürtüsü kurtlarda ve köpeklerde var.

Avustralyalı araştırmacılara göre bu durum ikilinin uzun yıllar boyunca birlikte yaşamasının sonucu. Hatta Avustralya’nın her yanını kaplayan mağara resimleri de, kurt ve köpekle avlandığı için yavaş yavaş koku duygusunu yitiren insanın sınırlarını belirlemek için başvurduğu yöntem.

Yani kırk bin yıl önce ortaya çıkan figüratif sanatın kökeni, köpeğin hâlâ işyarak yaptığı ‘sınır belirleme’ isteği.

■ Kötü avcı iyi avcayı izledi

Kötü avcı insanın, çöllerden kutuplara, her yere ulaşmasını sağlayansa, iyi avcı kurdun peşine düşmesi. Üstelik bu av ortaklığı, etten fazlasını sağladı: Dostluk duygusunu.

Maymunlarda, anne-yavru ilişkisi dışında, aynı cinsten hayvanlar arasında 'dostluk' olarak adlandırılabilen bir duygu yok. Avustralyalı araştırmacılar da insanın kurt ve köpekle kurduğu ilişkinin, insanın diğer insanlarla kurduğu 'sosyal ilişki'nin temellerini attığını söylüyor.

Yani insan, ilkel ve içgüdüsel yalnızlığından çıkıp kendi cinsine tahammül edebilmeyi, hatta onunla dostluk kurmayı köpekler sayesinde öğrendi.

Tek tek insanlar ve insan grupları arasındaki bu dostane işbirliği, ilk fikir parçacıklarının, kültürün ve teknolojinin oluşmasını sağladı.

Arkeolojik araştırmalar sonucunda Britanya'da (İngiltere'de) 400 bin, Çin'de 300 bin, Fransa'da 150 bin yıl öncesine ait insan yerleşimlerinde kurt kemikleri bulundu yan yana.

Köpeğin ancak 14 bin yıl önce evcilleştirilebildiğini düşünen uzmanlara göre, bunun nedeni, insanın kurtları yemesi. Ya da belki de tersi...

Ama, insanın atasının modern insan halini aldığı yüzlerce yıla dair pek çok karanlık nokta olduğunu hatırlatan Tacon ve Pardoe'ye göre kemikler, içinde bu soruların yanıtını saklayan kadim dostluğun göstergesi."

Yayımlanan yer: Radikal gazetesi, derleme: Reuters, 27 Mart 2002, Çarşamba. Hayvanat dünyası